Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid	
71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2011–2012

Eolaíocht: Teastas Singil (Modúlach)

Ag Fanacht Beo
Modúl 1

Bonnsraith

[GSC11]

GSC11

DÉ MÁIRT 8 SAMHAIN 2011
1.30 pm–2.15 pm

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **sé** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 45 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
Marc Iomlán	

LEATHANACH BÁN

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 **(a)** Anseo thíos tá codanna den chóras atáirgthe fhireann agus an fheidhm atá leo.
Bain úsáid as línte le gach cuid a cheangal den fheidhm cheart atá léi.

CUID	**FEIDHM**
péineas	cuireann speirm isteach san fhaighin
uiríocha	cuireann sreabhán le speirm
cadairne	coinníonn speirm fionnuar
	déanann speirm

[3]

(b) Sa tábla thíos cuirtear síos ar athruithe a tharlaíonn i mbuachaillí agus i gcailíní le linn caithreachais.

Comhlánaigh an tábla trí thic (✓) a chur sa cholún cheart.

Athruithe	Buachaillí	Cailíní	Buachaillí agus cailíní
méadú ar airde			
déantar speirm			
ubhsceitheadh			
fásann caithir			
doimhníonn an guth			
leathnaíonn na cromáin			

[3]

(c) Comhlánaigh an abairt seo thíos.

Roghnaigh ó:

fireannaigh **mianra** **hormón** **baineannaigh** **vitimín**

Is _________________ é téististéarón a chuireann tús le hathruithe

fisiceacha i _________________ ag caithreachas. [2]

2 (a) Chuir daltaí an fiosrúchán seo thíos i dtreoir lena thaispeáint go mbíonn solas de dhíth le go ndéanfaidh duilleog stáirse.

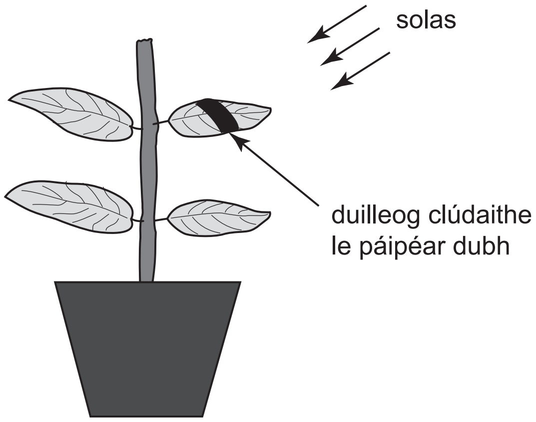

(i) Anseo thíos tá an modh a bhí in úsáid ag na daltaí ach níl na céimeanna san ord ceart.

A Tástáil stáirse a dhéanamh ar an duilleog
B Stiallacha de pháipéar dubh a chur ar dhá thaobh na duilleoige
C An planda a chur faoi sholas geal ar feadh 24 uair an chloig
D An planda a chur i gcófra dorcha chun é a dhístáirseáil

Bain úsáid as na litreacha **A**, **B**, **C** agus **D** leis na céimeanna a chur san ord ceart.

_____ _____ _____ _____ [2]

Anseo thíos tá duilleog a bhí in úsáid san fhiosrúchán.
Taispeánann cuid A an áit ar cuir na daltaí an páipéar dubh.

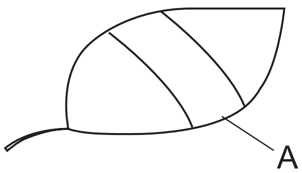

(ii) Scáthaigh an áit ar an léaráid thuas nach bhfuil aon stáirse inti. [1]

(iii) Ainmnigh an ceimiceán a bhíonn in úsáid le tástáil stáirse a dhéanamh.

Roghnaigh ó:

uisce **tuaslagán Benedict** **iaidín**

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin
Marcanna | Athmharc

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(b) (i) Comhlánaigh an chothromóid focal le haghaidh fótaisintéise.

dé-ocsaíd charbóin + uisce ⟶ siúcra + ____________________ [1]

Taispeánann ceann amháin de na graif seo thíos cad é mar a bhíonn tionchar ag an méid solais ar an ráta fótaisintéise.

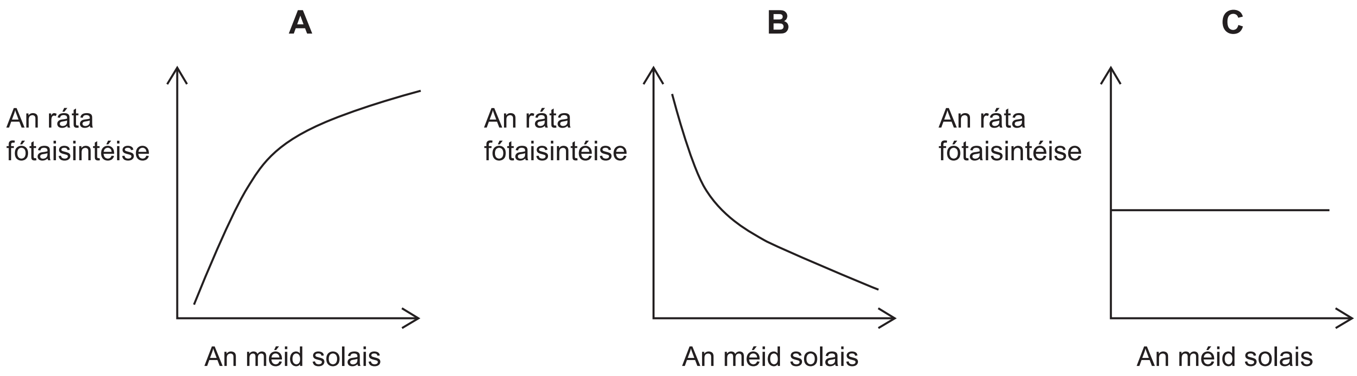

(ii) Cé acu graf (**A**, **B** nó **C**) atá ceart? Mínigh an freagra.

Graf __________

Míniú ____ [2]

(iii) Luaigh dóigh **amháin** a dtiocfadh le garraíodóir méadú ar an méid solais atá ar fáil dá phlandaí trátaí.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

3 **(a)** Sa tábla thíos taispeántar an méid fuinnimh in aghaidh an lae a bhíonn de dhíth ar dhéagóirí baineanna agus ar dhaoine fásta baineanna.

Grúpa	**Fuinneamh/kCal**
duine fásta	2400
déagóir	2800

(i) Ríomh an méid fuinnimh a bhíonn de dhíth ar an déagóir de bhreis ar an méid fuinnimh a bhíonn de dhith ar dhuine fásta.

____________________ kCal [1]

(ii) Luaigh dhá chúis a mbíonn níos mó fuinnimh de dhíth ar dhéagóir ná mar a bhíonn de dhíth ar dhuine fásta.

1. ____

2. ____ [2]

(b) Sa léaráid thíos taispeántar 3 chéim (**A**, **B** agus **C**) atá le déanamh le bia a thástáil le haghaidh saillte.

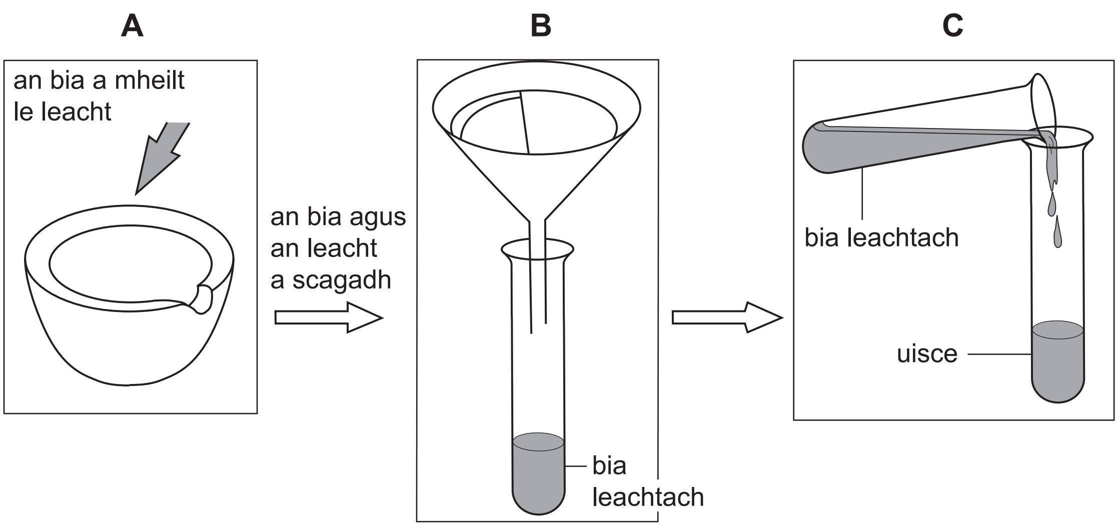

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(i) Ainmnigh an leacht a chuirtear leis an bhia i gcéim **A**.

Roghnaigh ó:

iaidín   alcól   bainne

______________________________ [1]

(ii) Cad é a bheidh gaistithe sa scagpháipéar i gcéim **B**?

Roghnaigh ó:

tuaslagán bia : bia leachtach : bia soladach

______________________________ [1]

(iii) Abair go bhfuil saill sa bhia leachtach. Cad é a bheidh le feiceáil san uisce i gcéim **C**, mar sin?

______________________________ [1]

(c) (i) Luaigh fáth nach bhféadfaí an tástáil bia seo a úsáid lena fháil amach an bhfuil méid difriúil saille i mbrioscáin bhagúin deataithe ná mar atá i mbrioscáin salainn agus fínéagair.

______________________________ [1]

(ii) Luaigh fáth a bhfuil sé tábhachtach go mbeadh a fhios againn cá mhéad saille atá i mbia.

______________________________ [1]

4 **(a)** Sa tábla thíos, taispeántar an tionchar a bhíonn ag aclaíocht ar chroíráta. Baineann na torthaí seo le Róisín a dhéanann aclaíocht go minic.

Am/nóim	**Croíráta/bsn**
0	64
1	100
2	108
3	82
4	76
5	64

(i) Luaigh dóigh **amháin** ar féidir na torthaí seo a dhéanamh níos iontaofa.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(ii) Breac na pointí agus tarraing líneghraf le haghaidh thorthaí Róisín.

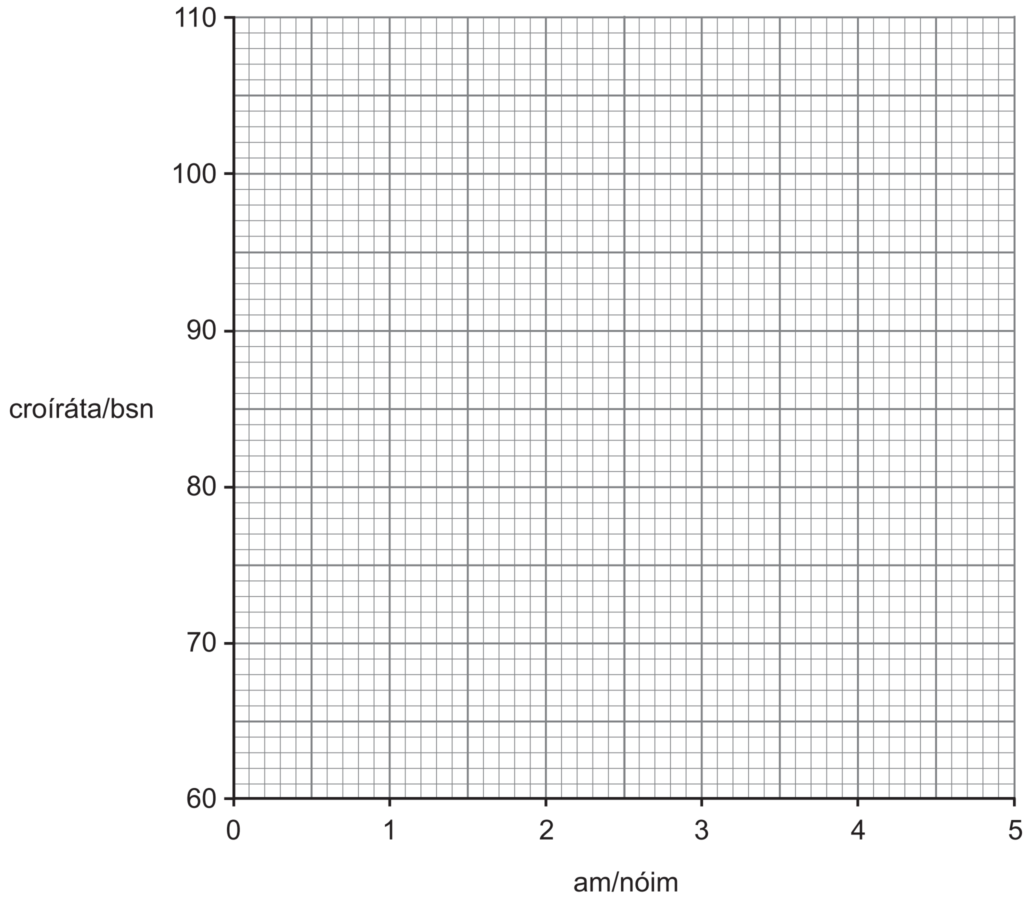

[3]

(iii) Thosaigh Róisín ag déanamh aclaíochta ar am 0 sa tábla. Bain úsáid as an fhaisnéis lena lua cá huair a stop sí ag déanamh aclaíochta.

_________ nóim [1]

(iv) Ríomh am téarnaimh Róisín.

_________ nóim [1]

(v) Luaigh cad é mar a d'athródh an t-am téarnaimh i gcás duine nach ndéanann aclaíocht.

____ [1]

(b) Luaigh dóigh **amháin** a dtiocfadh leis an Rialtas daoine a spreagadh le níos mó aclaíochta a dhéanamh.

____ [1]

5 (a) Sa phictiúr thíos, taispeántar gearrthóga ó phlandaí.

© Geoff Wakeling

Sna ráitis seo thíos, tugtar comhairle ar an dóigh le gearrthóga a ghlacadh.

A Roghnaigh gearrthóga ó phlanda folláin.
B Cuir na gearrthóga go gasta isteach i bpota a bhfuil múirín tais ann agus cuir an pota isteach i mála mór séalaithe plaistigh.

(i) Luaigh cad chuige a bhfuil sé riachtanach go leanfaí an chomhairle seo i ngach ráiteas.

A ______________________________

____

B ______________________________

______________________________ [2]

(ii) Is sampla de chlónáil é glacadh gearrthóg. Ainmnigh an cineál atáirgthe a bhaineann le glacadh gearrthóg.

______________________________ [1]

(iii) Luaigh dhá bhuntáiste as plandaí a fhás ó ghearrthóga.

1. ______________________________

2. ______________________________ [2]

(b) Luaigh dhá fháth a síleann cuid mhór daoine nach bhfuil clónáil daoine inghlactha.

1. ______________________________

2. ______________________________ [

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

6 Sa tábla thíos, taispeántar torthaí ar an chéad turgnamh cliniciúil taifeadta a rinne James Lind le fiosrúchán a dhéanamh ar leigheasanna le haghaidh scorbaigh.

Rinne sé deichniúr mairnéalach a raibh scorbach orthu a roinnt ina gcúig ghrúpa. Fuair siad uilig an aiste bia chéanna ach bhí rud difriúil de bhreis air seo ag gach grúpa mar a thaispeántar anseo thíos.

Grúpa	Curtha leis an aiste bia	Éifeacht
1	Ceirtlis úll	Biseach éigin
2	Aigéad sulfarach	Éifeacht ar bith
3	Fínéagar	Éifeacht ar bith
4	Uisce farraige	Éifeacht ar bith
5	2 oráiste 1 líomóid	Biseach iomlán

(a) Déan cur síos agus tabhair míniú iomlán ar thorthaí an fhiosrúcháin seo.

____

____

____

____ [3]

(b) **(i)** Ainmnigh an t-imoibriú ceimiceach a tharlaíonn i ngach cill bheo.

____ [1]

(ii) Scríobh an chothromóid focal le haghaidh an imoibrithe seo.

[2]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

7366.02